

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024
L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

TERÀPIES ASSISTIDES AMB ANIMALS: UNA OPORTUNITAT CAP AL BENESTAR DE LA GENT GRAN

Mar Figueras Lafuente

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024

L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

INTRODUCCIÓ

Col·lectiu de la gent gran (>65 anys): diversitat de patologies i de serveis (com centres de dia, centres residencials, habitatges tutelats, ajuda a domicili, programes d'envelliment actiu), per tant moltes possibilitats diferents de contacte amb animals o de poder realitzar IAA.

GENT GRAN

Demència /Alzheimer

Parkinson

Malalties cardiovasculars

Malalties osteoarticulars

Problemes de visió i
audició

Depressió, solitud,
ansietat, aïllament social

Altres trastorns psíquics

Fractures

Cures pal·liatives

Etc.

INTERVENCIIONS ASSISTIDES AMB ANIMALS

Activitats Assistides amb Animals (AAA)

Educació Assistida amb Animals (EAA)

Teràpies Assistides amb Animals (TAA)

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024

L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024

L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

TERÀPIES ASSISTIDES AMB ANIMALS

REGISTRE SESSIÓ

USUARI:

TÈCNICA I ANIMAL/S:

NÚM. SESSIÓ:

DATA:

Objectius que s'han treballat

Exercicis realitzats

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024
L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

EVALUACIÓN DE LA MARCHA Y EL EQUILIBRIO. (TINETTI, M. E., 1986, 1988)

1. MARCHA

Instrucciones: El paciente permanece de pie con el examinador, camina por el pasillo o por la habitación (unos 8 metros) a «paso normal», luego regresa a «paso rápido pero seguro».

10. Iniciación de la marcha (inmediatamente después de decir que ande)

- Algunas vacilaciones o múltiples intentos para empezar =0
- No vacila =1

11. Longitud y altura de paso

a) Movimiento del pie dcho.:

- No sobrepasa al pie izdo. con el paso =0

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024
L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

EVALUACIÓN DE LA MARCHA Y EL EQUILIBRIO. (TINETTI, M. E., 1986, 1988)

1. MARCHA

Instrucciones: El paciente permanece de pie con el examinador, camina por el pasillo o por la habitación (unos 8 metros) a «paso normal», luego regresa a «paso rápido pero seguro».

10. Iniciación de la marcha (inmediatamente después de decir que ande)
- Algunas vacilaciones o múltiples intentos para empezar =0
 - No vacila =1
11. Longitud y altura de paso
- a) Movimiento del pie dcho.:
- No sobrepasa al pie izdo. con el paso =0

MINI MENTAL STATE EXAMINATION (MMSE)

Basado en Folstein et al. (1975), Lobo et al. (1979)

Nombre: _____ Varón [] Mujer []
 Fecha: _____ F. nacimiento: _____ Edad: _____
 Estudios/Profesión: _____ N. Hª: _____
 Observaciones: _____

¿En qué año estamos? 0-1 ¿En qué estación? 0-1 ¿En qué día (fecha)? 0-1 ¿En qué mes? 0-1 ¿En qué día de la semana? 0-1	ORIENTACIÓN TEMPORAL (Máx.5)	
¿En qué hospital (o lugar) estamos? 0-1 ¿En qué piso (o planta, sala, servicio)? 0-1 ¿En qué pueblo (ciudad)? 0-1 ¿En qué provincia estamos? 0-1 ¿En qué país (o nación, autonomía)? 0-1	ORIENTACIÓN ESPACIAL (Máx.5)	
Nombre tres palabras Peseta-Caballo-Manzana (o Balón- Bandera-Arbol) a razón de 1 por segundo. Luego se pide al paciente que las repita. Esta primera repetición otorga la puntuación. Otorgue 1 punto por cada palabra correcta, pero continúe diciéndolas hasta que el sujeto repita las 3, hasta un máximo de 6 veces. Peseta 0-1 Caballo 0-1 Manzana 0-1 (Balón 0-1 Bandera 0-1 Arbol 0-1)	Nº de repeticiones necesarias FIJACIÓN-Recuerdo Inmediato (Máx.3)	

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024
L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

EVALUACIÓN DE LA MARCHA Y EL EQUILIBRIO. (TINETTI, M. E., 1986, 1988)

1. MARCHA

Instrucciones: El paciente permanece de pie con el examinador, camina por el pasillo o por la habitación (unos 8 metros) a «paso normal», luego regresa a «paso rápido pero seguro».

10. Iniciación de la marcha (inmediatamente después de decir que ande)
- Algunas vacilaciones o múltiples intentos para empezar =0
 - No vacila =1
11. Longitud y altura de paso
- a) Movimiento del pie dcho.:
- No sobrepasa al pie izdo. con el paso =0

ESCALA DE HAMILTON - Hamilton Depression Rating Scale (HDRS)

Sentimientos de culpa	
- Ausente	0
- Se culpa a si mismo, cree haber decepcionado a la gente	1
- Tiene ideas de culpabilidad o medita sobre errores pasados o malas acciones	2
- Siente que la enfermedad actual es un castigo	3
- Oye voces acusatorias o de denuncia y/o experimenta alucinaciones visuales de amenaza	4
Suicidio	
- Ausente	0
- Le parece que la vida no vale la pena ser vivida	1
- Desearía estar muerto o tiene pensamientos sobre la posibilidad de morirse	2

MINI MENTAL STATE EXAMINATION (MMSE)

Basado en Folstein et al. (1975), Lobo et al. (1979)

Nombre: _____ Varón [] Mujer []
 Fecha: _____ F. nacimiento: _____ Edad: _____
 Estudios/Profesión: _____ N. Hª: _____
 Observaciones: _____

¿En qué año estamos? 0-1 ¿En qué estación? 0-1 ¿En qué día (fecha)? 0-1 ¿En qué mes? 0-1 ¿En qué día de la semana? 0-1	ORIENTACIÓN TEMPORAL (Máx.5)	
¿En qué hospital (o lugar) estamos? 0-1 ¿En qué piso (o planta, sala, servicio)? 0-1 ¿En qué pueblo (ciudad)? 0-1 ¿En qué provincia estamos? 0-1 ¿En qué país (o nación, autonomía)? 0-1	ORIENTACIÓN ESPACIAL (Máx.5)	
Nombre tres palabras Peseta-Caballo-Manzana (o Balón- Bandera-Arbol) a razón de 1 por segundo. Luego se pide al paciente que las repita. Esta primera repetición otorga la puntuación. Otorgue 1 punto por cada palabra correcta, pero continúe diciéndolas hasta que el sujeto repita las 3, hasta un máximo de 6 veces. Peseta 0-1 Caballo 0-1 Manzana 0-1 (Balón 0-1 Bandera 0-1 Arbol 0-1)	Nº de repeticiones necesarias FIJACIÓN-Recuerdo Inmediato (Máx.3)	

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024
L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

Instrument comportamental per a la valoració del benestar del gos abans/durant/després de sessions de teràpia

Data i hora	
Nom del gos	
Nom del guia	

Paràmetres comportamentals	Puntuació	RESULTAT
Agressió	No hi ha signes d'agressió	0
	Gruny o borda quan interacciona amb gent, contacte visual fort	1
	Es llença o intenta mossegar a les persones	2
	Mossega a les persones	3
Por/Ansietat/Estrès	No hi ha signes de por, ansietat o estrès	0
	Es llepa els llavis/nas, salivació excessiva, aixeca la pota, cua entre les cames, no hi ha contacte visual	1
	S'amaga tant de peu com assegut, ploriqueja, es sacseja, està inquiet, s'agita, badalla	2
	Acovardit, "ulls de balena", intenta escapar de la situació	3
Excitabilitat	Calma, no hi ha signes de que estigui massa	0
	Estat d'alerta major, nas, orelles y cua aixecades, curios cap a alguna cosa o situació	1
	Borda, canvis freqüents de postura, corre cap a una cosa o fet excitant	2
	Diffícil de tranquil·litzar fins i tot quan la cosa o la situació són eliminats	3
Interacció amb gent	Saluda a les persones sense nerviosisme, mou la cua a un nivell baix, accepta premis	0
	És necessari un estímul lleu per a que interactui amb la persona, olorar indecís	1
	Permet carícies però se'n va ràpid, accepta premis llençats per algú	2
	No s'acosta amb estímuls, evita interacció, no agafa premis	3

Reactivitat	No reacciona a un so fort o sobtat i a moviments estranys	0
	Es mou sigil·losament quan apareix un estímul estrany (so fort, moviment sobtat, etc)	1
	Salta o borda quan apareix un estímul estrany (so fort, moviment sobtat, etc)	2
	Corre o salta damunt de la gent quan apareix un estímul estrany (so fort, moviment sobtat, etc)	3
Anticipació	No hi ha un comportament especial al canviar d'activitat (p.ex., entrant a l'espai de treball)	0
	Es llepa els llavis o el nas, salivació excessiva, aixeca la pota, cua entre les cames, sense contacte visual abans de canviar l'activitat (p.ex., entrant a l'espai de treball)	1
	Evita entrar en un lloc conegut (p.ex., l'espai de treball)	2
	Se'n va o vocalitza abans de canviar l'activitat (p.ex., entrant a l'espai de treball)	3
Factor de puntuació	<i>Si la puntuació és 3 més d'una vegada, afegeixi un punt extra per a cada puntuació=3</i>	2 3 4 5 6 7

- Instruccions** Per a cada paràmetre, marcar la puntuació adequada a la columna RESULTAT i després calcular la suma de totes les puntuacions. Seleccionar la puntuació si algun dels comportaments està present. Per exemple, algun signe de por seria com a mínim "1". No és necessari que el gos mostri tots els comportaments de la llista a la vegada. Accions a prendre segons la puntuació total:
- 0-10 = El benestar és generalment acceptable – El gos no mostra signes clars d'estar afectat per la seva participació en la sessió de treball i no és necessari prendre mesures especials.
 - 11-15 = El benestar pot començar a veure's afectat – Observar al gos més curosament i considerar retirar-lo de la sessió i proporcionar-li alguna estona per a descansar lluny d'altres persones i animals.
 - 16-24 = L'impacte en el benestar és més seriós – El gos hauria de ser retirat de l'activitat específica i tenir la possibilitat de descansar i relaxar-se. Abans de tornar a utilitzar el gos de nou, hauria de passar-se l'Instrument per a la Valoració del Benestar una altra vegada per a assegurar-se que la puntuació hagi baixat.
 - >25 = El benestar està afectat severament – El gos hauria de ser retirat immediatament de l'activitat específica i ser posat en un ambient que permeti supervisar-lo sense interferir en la seva habilitat per a recuperar-se. Si això passa més d'una vegada, hauria de considerar-se seriosament la idoneïtat del gos per a realitzar les teràpies.

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024
L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

Instrument comportamental la valoració del benestar de abans/durant/després d sessions de teràpia

PROTOCOL D'ACTUACIÓ AMB ELS GOSSOS

GENERAL:

- Revisions veterinàries i vacunes al dia.
- Desparasitació interna i externa.
- Dutxa mensual, raspallat diari.

ABANS D'UNA SESSIÓ:

- Passejada d'entre 30 i 60 minuts, deixant que olori i que corri sense corretja.
- Passar tovalloleta higiènica.
- Col·locar peto.

DURANT UNA SESSIÓ:

- Posar abeurador al que hi pugui accedir lliurement.
- Premiar al gos (amb premis/pinso o roll-on –per evitar ofecs-).
- Fixar-nos en el seu comportament, si mostra molts signes d'estrès deixar-lo descansar (portar manta) i fer activitat sense ell.
- Si no vol fer quelcom no obligar-lo a base de tirones, provar que faci el comportament

moviments estranys	0	
n estímul estrany (so fort,	1	
l estrany (so fort, moviment	2	
apareix un estímul estrany (so	3	
il canviar d'activitat (p.ex.,	0	
cessiva, aixeca la pota, cua entre	1	
is de canviar l'activitat (p.ex.,	2	
, l'espai de treball)	3	
activitat (p.ex., entrant a l'espai	2 3	
, afegeixi un punt extra per a	4 5	
	6 7	

la puntuació adequada a la columna RESULTAT
otes les puntuacions.
algun dels comportaments està present. Per
seria com a mínim "1". No és necessari que el
vents de la llista a la vegada
untuació total:

ceptable – El gos no mostra signes clars d'estar
ció en la sessió de treball i no és necessari

ure's afectat – Observar al gos més curiosament
sessió i proporcionar-li alguna estona per a
nes i animals.

més seriós – El gos hauria de ser retirat de
possibilitat de descansar i relaxar-se. Abans de
ou, hauria de passar-se l'Instrument per a la
tra vegada per a assegurar-se que la puntuació

everament – El gos hauria de ser retirat
t específica i ser posat en un ambient que
nterferir en la seva habilitat per a recuperar-se.
gada, hauria de considerar-se seriosament la
ir les teràpies.

Paràmetres comportamentals	
Agressió	No hi ha signes d'agressió Gruny o borda quan interaccion Es llença o intenta mossegar a le Mossega a les persones
Por/Ansietat/Estrès	No hi ha signes de por, ansietat Es llepa els llavis/nas, salivació e cames, no hi ha contacte visual S'amaga tant de peu com assegi s'agita, badalla Acovardit, "ulls de balena", inte
Excitabilitat	Calma, no hi ha signes de que es Estat d'alerta major, nas, orelles cosa o situació Borda, canvis freqüents de post excitant Difícil de tranquil·litzar fins i tot eliminats
Interacció amb gent	Saluda a les persones sense nen accepta premis És necessari un estímul lleu per olorar indecís Permet carícies però se'n va ràp No s'acosta amb estímuls, evita

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024
L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

BENEFICIS DEL CONTACTE AMB ANIMALS

- Companyia i suport emocional
- Foment de l'activitat física
- Reducció de l'estrès i l'ansietat
- Millora de l'estat d'ànim
- Estimulació cognitiva
- Foment de la socialització i la comunicació
- Augment del sentit del propòsit i la responsabilitat
- Reducció de l'aïllament social
- Promoció de la rehabilitació i la recuperació

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024

L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024

L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

TAA I GENT GRAN

Facilitar el canvi de comportaments

Reforç de les activitats de la vida diària

Foment de l'expressió emocional

Estímul sensorial i reminiscència

Augment de l'autoestima i l'autoconfiança, reforçant el sentiment d'independència

Suport en el maneig del dolor

Reducció de l'agitació

Promoció de la connexió amb la natura

Suport en el procés de dol

Reducció de la resistència al tractament

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024

L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024

L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

BIBLIOGRAFIA

- Anderson DC. *Assessing the Human-Animal Bond: A Compendium of Actual Measures*. 2006.
- Barak Y. Animal-Assisted Therapy for Elderly Schizophrenic Patients: A One-Year Controlled Trial. *American Journal Of Geriatric Psychiatry*. 2001;9(4):439-442.
- Batubara SO, Tonapa SI, Saragih ID, Mulyadi M, Lee B. Effects of animal-assisted interventions for people with dementia: A systematic review and meta-analysis. *Geriatric Nursing*. 2022;43:26-37.
- Bernabei, V.; De Ronchi, D.; La Ferla, T., et al. Animal-assisted interventions for elderly patients affected by dementia or psychiatric disorders: A review. *Journal of Psychiatric Research*. 2013;47(6);762-773.
- Chen H, Wang Y, Zhang M, Wang N, Li Y, Liu Y. Effects of animal-assisted therapy on patients with dementia: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Psychiatry Research*. 2022;314:114619.
- Chieh-An SHIH, Man-Hua YANG. Effect of Animal-Assisted Therapy (AAT) on Social Interaction and Quality of Life in Patients with Schizophrenia during the COVID-19 Pandemic: An Experimental Study. *Asian Nursing Research*. 2023;17(1):37-43.
- Kawamura N, Niiyama M, Niiyama H. Long-term evaluation of animal-assisted therapy for institutionalized elderly people: a preliminary result. *Psychogeriatrics*. 2007;7(1):8-13.
- Motomura N, Yagi T, Ohyama H. Animal assisted therapy for people with dementia. *Psychogeriatrics*. 2004;4(2):40-42.
- Perkins, J.; Bartlett, H.; Travers, C. I Rand, J. Dog-assisted therapy for older people with dementia: A review. *Australasian Journal on Ageing*. 2008;27(4):177-182.
- Roux MCL, Kemp R. Effect of a companion dog on depression and anxiety levels of elderly residents in a long-term care facility. *Psychogeriatrics*. 2009;9(1):23-26.
- Sánchez-Pérez, M. (23 de febrer de 2015). *Psicopatologia geriàtrica*. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona.
- The IAHAIO Definitions for Animal Assisted Intervention and Guidelines for Wellness of Animals Involved in AAI. En: *Elsevier eBooks*. ; 2019:499-504.
- Villarreal-Zegarra D, Yllescas-Panta T, Malaquias-Obregon SC, Dámaso-Román A, Mayo-Puchoc N. Effectiveness of animal-assisted therapy and pet-robot interventions in reducing depressive symptoms among older adults: A systematic review and meta-analysis. *Complementary Therapies In Medicine*. 2024;80:103023.

Beneficis i riscos de les relacions de les persones amb animals de companyia

26 D'ABRIL DE 2024
L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES

**MOLTES
GRÀCIES**

